

16 december 2020

Uitgave van de Leido Academy, het thema-netwerk voor LevenLang Leren

Waarom zou je als a.s. student kiezen voor een Ad-opleiding? Nou, omdat... (17 redenen)

Inleiding

In de afgelopen jaren is in onze nieuwsbrieven een aantal keren de loftrumpet gestoken over de Associate degree, eerst als programma binnen een bacheloropleiding en vervolgens als zelfstandige opleiding. Dat gebeurde onder meer door een lijstje op te stellen met voordelen voor een a.s. student om te kiezen voor de Ad-opleiding. Niet om de Ad af te zetten tegen de bacheloropleiding of andere mogelijkheden om een studie te doen, maar vooral om hogescholen, mbo-instellingen en scholen voor voortgezet onderwijs een handje te helpen bij het informeren van de studiekeuzers (en uiteraard alle werkenden die aan scholing doen).

Er was in het begin sprake van veel onzekerheid over wat de Ad is en kan zijn. Allerlei misverstanden gingen rond in de wandelgangen, niet verwonderlijk na decennia met alleen maar werken met 'een hbo-opleiding van vier jaren'. Echter, na alle reclame die wordt gemaakt en met alle informatiekanalen rond het hbo-aanbod, blijkt nog steeds dat bij de vooropleidingen de gedachte rondwaart dat de Ad een andere positie inneemt dan de Bachelor. Daarvoor kunnen allerlei oorzaken worden genoemd, maar de nadruk die nog steeds door allerlei hogescholen en ook de overheid op het behalen van een Bachelor wordt gelegd, kan daaraan zeker hebben bijgedragen.

In dit laatste nummer van 2020, een jaar dat de boeken zal ingaan als een emotioneel draaipunt in het verzorgen van onderwijs met alle ervaringen die zijn en worden opgedaan, geven we een aangepast lijstje met redenen voor jongeren en werkenden om te kiezen voor een Ad-opleiding. Nogmaals, als alternatief van de bacheloropleiding en niet als een beter traject. Het is aan de persoon zelf om die afweging te maken, en daarbij kunnen heel andere beweegredenen naar voren komen om een studie te gaan doen.

Hieronder geven we die lijst met steeds een korte toelichting. In de bijlage worden alleen de argumenten genoemd, in een opmaak die lijkt op de vormgeving van een poster. U als lezer en mogelijk betrokkene bij de Ad-opleiding mag ermee doen wat u wilt...

LIJST MET REDENEN VOOR HET KIEZEN VAN EEN ASSOCIATE DEGREE-OPLEIDING

Hier onze lijst, met steeds een statement en vervolgens een korte toelichting. In de bijlage worden die statements verkort weergegeven – en dan kunnen a.s. studenten doorvragen bij de eigen instelling of een hogeschool – of een website raadplegen.

1. **Met een Associate degree-opleiding kan in twee jaren een erkend hbo-diploma en bijbehorende graad worden behaald.**

Het hbo kent drie erkende en wettelijk verankerde graden: Ad (twee jaren), Bachelor (vier jaren) en Master (een jaar of meer, afhankelijk van de sector). Alle zaken betreffende de kwaliteitszorg, de bekostiging door de overheid, de doelmatigheid, het inspectie-toezicht zijn op deze graden van toepassing.

De Ad-opleiding is een zelfstandig onderwijstraject binnen het hoger beroepsonderwijs en kan door mbo'ers, havisten, vwo'ers en ook allerlei groepen werkenden op basis van een toelatingsonderzoek worden gedaan. Het gaat dus niet om een mbo-plus-opleiding, maar om een traject dat valt onder de wetgeving voor het hoger onderwijs.

2. De graad Associate degree (Ad) is internationaal erkend binnen het Europese hoger onderwijs en kun je dus verder studeren in andere landen.

Nederland maakt deel uit van de zgn. Europese Hoger Onderwijsruimte, ontstaan uit het Bologna-proces. Daarbinnen zijn afspraken gemaakt over het hebben van gemeenschappelijke type opleidingen. De eerste graad daarbij behoort bij de 'short cycle higher education'. Dat betekent dat het niveau en de kwaliteit vallen onder gemeenschappelijk vastgelegde kaders.

Onze naam is Associate degree, net als in Vlaanderen dit de Engelse naam is (naast de Vlaamse benaming: Graduaat). Er is nog geen internationale gemeenschappelijke naam, mede omdat de verdere afspraken pas in 2018 zijn vastgelegd, maar de verwachting is dat dit wel over niet al te lange tijd het geval zal zijn – en dan ligt 'Associate' voor de hand, naast Bachelor en Master.

Overigens is onze Ad ook gekoppeld aan niveau 5 van het European Qualifications Framework (EQF) en derhalve ook aan niveau 5 van het Nederlandse onderwijsraamwerk (NLQF). Daarmee is een extra 'herkenbaarheid' voor de doelgroepen ingebouwd.

3. In vrijwel alle gevallen heb je de keuze uit twee opties om in vier jaren een Bachelor te behalen, namelijk via het behalen van het Ad-diploma en via het doen van de ongedeelde vierjarige bacheloropleiding. Als je het Ad-diploma hebt behaald, kun je in vrijwel alle gevallen door het volgen van een tweejarig programma binnen een inhoudelijk verwante bacheloropleiding de graad Bachelor verwerven.

Het gaat om een situatie waarbij naast elkaar inhoudelijk verwante, dus duidelijk gericht op hetzelfde deel van het werkveld, opleidingen zijn voor de Ad resp. de Bachelor. In dat geval wordt er vanuit gegaan dat een Ad-gediplomeerde binnen de eigen hogeschool een programma van twee jaren mag volgen om de bachelorgraad te behalen. Daarmee kennen beide leerlijnen richting de Bachelor een lengte van vier jaren.

Het betekent dat iemand die in zo'n situatie de keuze heeft uit twee gelijkwaardige trajecten, met eenzelfde studieduur. Bij de leerweg via de Ad wordt halverwege een diploma verworven met een duidelijk civiel effect, terwijl na twee jaren van de bacheloropleiding geen diploma met een vergelijkbaar effect kan en mag worden uitgereikt.

4. Met het behalen van een Ad-diploma kun je aan de slag met het invullen van de loopbaan en in samenhang daarmee zorgen voor het behalen van certificaten (korte opleidingen, trainingen, cursussen) op een hoger niveau, om aldus jezelf via een 'smaller' traject dan bij de bacheloropleiding op te scholen.

Het behalen van het Ad-diploma betekent dat er vervolgens parallel aan de bacheloropleiding een alternatieve leerlijn mogelijk is, aan de betrokkene om daarvoor te kiezen. Die optie houdt in dat na de Ad de scholing is gericht op het behalen van 'certificaten', als overkoepelende naam van bewijzen die worden uitgereikt voor korte opleidingen, trainingen, cursussen, in-company scholing en andere (private) vormen om op gerichte wijze competenties te verwerven.

Deze certificaten kunnen voor een groot deel worden gepositioneerd op een hoger niveau. Dat houdt in dat het geheel aan certificaten kan worden zien als een smalle vervolgopleiding, een soort afstudeerrichting zoals die binnen bacheloropleidingen zijn aan te treffen. Daarmee wordt de scholing gericht op functies waarvoor die bundel certificaten een specialisatie betekent en een werkgever geen volledige en brede bacheloropleiding nodig vindt.

5. Alle regels en kaders die betrekking hebben op het doen van een hbo-studie zijn van gelijke toepassing op zowel de Ad- als de bacheloropleiding.

De Ad- en de bacheloropleidingen behoren allemaal tot de hbo-sector en dus gelden de wettelijke regels en kaders daarvoor op een gelijke wijze. Uiteraard kunnen daarbinnen verschillen zijn zoals bij de toelatingseisen, het selecteren, de normen voor het studieadvies en alle andere zaken die te maken met de 'eigen insteek' voor beide opleidingsvormen.

Voor de Ad-opleidingen zijn er ook drie varianten: voltijd, deeltijd en duaal. Door de korte studieduur kunnen de hogescholen zeker bij de deeltijdse en duale Ad-opleidingen zich sterker op de arbeidsmarkt richten dan in de eerste fase van de vierjarige bacheloropleidingen.

6. Als je na twee jaren uitvalt bij de bacheloropleiding moet je allerlei overheidsbijdragen volledig terugbetalen. Haal je de Ad-opleiding, dan worden die bijdragen voor twee jaren omgezet in een gift.

Als student heb je te maken met allerlei regelingen, met ook bijdragen van de overheid en met de mogelijkheid om te lenen. Als je uitvalt bij een hbo-bachelor-opleiding bijvoorbeeld in het tweede of derde jaar, is er een schuld opgebouwd en moeten allerlei bijdragen worden terugbetaald – omdat er geen diploma is behaald. Bij de Ad-opleiding betekent dat het bezit ervan leidt tot het niet behoeven terug te betalen voor de eerste twee studie jaren.

Dus als je langer over de Ad doet of na de Ad een bachelorprogramma gaat doen en daarbij vervolgens uitvalt, heb je in ieder geval het voordeel dat de bijdragen voor de eerste twee jaren dat er is gestudeerd, in een gift worden omgezet. Dat geeft dus een bepaalde financiële zekerheid.

7. Je kunt na de Ad nog voor een andere richting in de Bachelor kiezen

Er zijn nog altijd studenten die aan een bacheloropleiding beginnen, maar in de hoofdfase merken dat een andere richting toch beter zou zijn geweest. Vaak stoppen ze dan niet of wisselen niet van opleiding, maar maken eerst die studie af, om daarna te bezien of een tweede studie kan worden gedaan. Dat kan nu ook nog wel, maar wel tegen een veel hoger instellings-collegegeld.

Met een Ad kun je in eenzelfde situatie terechtkomen, maar na het behalen van het diploma ervan is er een nieuwe keuze te maken via het doorstromen naar een ander type bacheloropleiding, soms met extra tijd om bijvoorbeeld nog drie jaren te moeten doen. Tevens bestaat er dan nog gewoon recht op het betalen van het normale collegegeld.

8. Een groeiend aantal hogescholen biedt de Ad-opleidingen aan in een eigen gebouw en/of in een specifieke lesplaats. Daarnaast kennen ze hun eigen groepen.

Een probleem dat studenten vaak ondervinden, is dat bij bacheloropleidingen de instroom sterk gemêleerd is nl. met mbo'ers, havisten en vwo'ers. De Ad-opleidingen kennen in het algemeen een homogene bezetting. Tevens kunnen de contacten met andere partijen en organisaties in de buurt meer zijn gefocust op de Ad-opleidingen en de studenten.

9. Ad-opleidingen zijn specifiek gericht op de arbeidsmarkt, met veel praktische onderdelen en vakken die sterk zijn gebaseerd op functies op het Ad-niveau.

De Ad-opleidingen worden als zelfstandige trajecten ontworpen en ook geactualiseerd, mede met het oog op het kunnen gaan werken in de regio. Op die basis kunnen de aanbieders sterk samenwerken met het regionale bedrijfsleven, voor het aanbod aan stages en afstudeeropdrachten, alsmede bij praktische componenten bij opleidingen die sterk leunen op beroepsgerichte processen.

10. Er is in bepaalde gevallen een mogelijkheid om het eerste deel van een Ad-opleiding te volgen op de locatie van de mbo-instelling.

De wet kent de mogelijkheid om een groot deel van de eerste fase van de opleiding aan te bieden op een mbo-locatie. Daaraan zijn wel voorwaarden verbonden als het gaat om de inzet van personeel en het bewaken van het niveau en de kwaliteit. Maar op die wijze kan de overgang naar een hogeschool meer vloeiend verlopen.

Een andere optie is dat vrijwel alles op een mbo-locatie wordt verzorgd onder de verantwoordelijkheid van de hogeschool, maar in de bekostigde context is dit erg lastig vanwege allerlei aanvullende eisen. Voor private aanbieders hoeft dit geen probleem zijn, denkend aan zaken als de doelmatigheid.

11. Je komt met een Ad-diploma in het algemeen twee jaren eerder op de arbeidsmarkt, en daarmee is de kans op een hoger 'lifetime income' en een beter pensioen groter dan bij een bacheloropleiding van vier jaren, zeker als een eventueel vervolg voor een Bachelor en wellicht ook daarna een Master in deeltijd kan worden gedaan, wordt vergoed door het bedrijf of uit andere externe bronnen.

Het kiezen voor een traject richting de arbeidsmarkt via de Ad-opleiding met een erkend hbo-diploma, en het vervolgens naast het werk doorstuderen naar een hoger niveau, al dan niet na een

aantal jaren, betekent dat de loopbaan twee jaar langer kan zijn, met mogelijke consequenties voor het inkomen, het doorlopen van het functie-stelsel, het opbouwen van een pensioen en andere zaken die daarmee samenhangen.

12. Als de Ad wordt gekozen, kan de kans op het maken van schulden een stuk worden verkleind resp. kan er minder schuld worden opgebouwd als na het behalen van het diploma voor een baan wordt gezorgd en niet wordt gekozen voor een voltijdse voorzetting binnen het hbo.

Omdat de Ad twee jaren omvat, hoef je als student ook maar voor twee, mogelijk drie jaren kosten als student maken: collegegeld, huur en bijkomende zaken, lenen, enz. Iemand die opteert voor de bacheloropleiding heeft een behoorlijke kans om er vijf jaren over te doen, met alle gevolgen van dien voor die uitgaven, het langer moeten lenen, de kansen op voortijdige uitval en moeten terugbetalen van alle overheidsbijdragen, enz.

13. Het blijkt dat je in veel sectoren op de arbeidsmarkt met een Ad-diploma kunt concurreren met afgestudeerden van de bacheloropleiding, aangezien die ook eerst op een lager niveau moeten starten.

Er zijn sectoren in het werkveld waarbij min of meer standaard bachelorafgestudeerden starten in een functie op wat nu het Ad-niveau is, zeker als het aantal baanopeningen op niveau 5 relatief groot is. Daarmee kunnen Ad'ers 'concurreren' met de Bachelors, en kunnen werkgevers bezien voor welke groepen de doorgroeimogelijkheden het beste zijn in te vullen, gelet op de eisen die aan functie op niveau 6 worden gesteld.

14. Als je mbo-4 doet en vervolgens een geschikte baan vindt, kan het bedrijf jou een duale Ad laten doen, een aanpak waarbij als zodanig de studie in twee jaren in samenhang met het werk is te doen.

Er zijn Ad-opleidingen die voor ouderen naast het werk kunnen worden gaan (deeltijd) en voor jongeren in combinatie met werk (dual). Duale vormen trekken een behoorlijke wissel op het bedrijf en de student, als werknemer. Bacheloropleidingen in een duale vorm zijn er daarom om die reden relatief gezien niet zoveel, voor de totale duur van vier jaren. Met een tweejarige Ad is de kans om een Ad dual te doen nadrukkelijk een stuk groter. Daarom zal een bedrijf eerder kunnen kiezen voor deze optie.

15. De stage vindt plaats in het laatste jaar, dus je kunt daarna bij een bedrijf blijven werken

Bij de Bachelor is bij veel opleidingen de stage opgenomen in het derde leerjaar. Een werkgever wil vaak studenten meteen behouden, maar dan moet er eerst nog een laatste, vierde jaar worden gevolgd. Bij de Ad is de stage in het tweede en dus ook laatste jaar opgenomen, zodat het bedrijf je als student meteen een aanbod doen als het diploma is behaald.

16. Je kunt na het behalen van het Ad-diploma eventueel beginnen met een bacheloropleiding bij een universiteit, als je voldoet aan de eisen die daarvoor worden gesteld.

Er zijn mbo-studenten die de overstap naar het hbo (mede) zien als een optie om op een universiteit terecht te komen. Dat kan via het behalen van de propedeuse van een bacheloropleiding, maar ook met het afronden van een Ad-opleiding. Het is niet een voor de hand liggende route, naast het behalen van een bachelorgraad en dan overstappen naar een wetenschappelijke Master, maar voor een groep 'stapelaars' kan het aantrekkelijk zijn. Daarnaast kan de route via de Ad handig zijn om aldus tussentijds een hbo-diploma te verwerven, wetende dat het civiel effect van een hbo-propedeuse niet erg groot is.

17. De Ad-grad is zodanig internationaal erkend dat je daarmee ook in andere landen bij instellingen kunt aankloppen voor het gaan volgen van een bacheloropleiding, waarbij er voor Vlaanderen en Nederland op overheidsniveau afspraken zijn gemaakt.

Een specifiek argument om een Ad te doen geldt voor degenen die met een mbo- of havo-diploma een bacheloropleiding in Vlaanderen willen gaan doen. Omdat voor de toelating aldaar een met ons vwo-diploma vergelijkbare opleiding is vereist en sinds enige tijd op basis van afspraken binnen de Benelux de hoger onderwijsdiploma's over en weer worden erkend, kan een Ad-bezitter in Vlaanderen om toelating vragen.

17 REDENEN
OM TE KIEZEN VAN EEN ASSOCIATE DEGREE-OPLEIDING IN HET HBO

- 1.** Met een Associate degree-opleiding haal je in twee jaren een erkend hbo-diploma en een bijbehorende graad.
- 2.** De graad Associate degree (Ad) is internationaal erkend binnen het Europese hoger onderwijs zodat je daarmee verder kunt studeren in andere landen.
- 3.** Met de Ad heb je bij inhoudelijk vergelijkbare opleidingen de keuze om in vier jaren een Bachelor te behalen, namelijk via de Ad dan wel de ongedeelde vierjarige bacheloropleiding, door het doen na de Ad van een tweejarig programma binnen die bacheloropleiding.
- 4.** Na het behalen van een Ad-diploma kun je aan het werk, in combinatie met het behalen van certificaten (korte opleidingen, trainingen, cursussen) op een hoger niveau.
- 5.** Alle regels en kaders in het hbo zijn van gelijke toepassing op de Ad- en de bacheloropleiding.
- 6.** Haal je de Ad-opleiding, dan worden die overheidsbijdragen voor twee jaren omgezet in een gift, terwijl je alles moet terugbetalen als je na twee jaren uitvalt bij de bacheloropleiding.
- 7.** Je kunt na de Ad nog verder studeren en daarbij voor een andere richting in de Bachelor kiezen
- 8.** Diverse hogescholen bieden de Ad-opleidingen aan in een eigen gebouw en/of lesplaats, en hebben eigen Ad-groepen.
- 9.** Ad-opleidingen zijn specifiek gericht op de arbeidsmarkt, met veel praktische onderdelen en vakken die sterk zijn gebaseerd op functies op het Ad-niveau.
- 10.** In bepaalde gevallen kan het eerste deel van een Ad-opleiding worden gevolgd op de locatie van de mbo-instelling.
- 11.** Met een Ad-diploma kom je in het algemeen twee jaren eerder op de arbeidsmarkt, om daarmee de kans op een hoger 'lifetime income' en een beter pensioen te vergroten, in vergelijking met opleidingen die langer duren en na de Ad ook naast een baan zijn af te ronden.
- 12.** Met de Ad wordt de kans op het maken van schulden een stuk verkleind als daarna wordt gekozen voor een baan.
- 13.** In veel sectoren op de arbeidsmarkt kun je met een Ad-diploma de concurrentie aangaan met afgestudeerden van de bacheloropleiding.
- 14.** Als na mbo-4 een geschikte baan vindt, kan het bedrijf jou een duale Ad laten doen, mede bekostigd door de werkgever.
- 15.** De Ad-stage vindt plaats in het laatste jaar, dus je kunt daarna bij een bedrijf blijven werken
- 16.** Je kunt na het behalen van het Ad-diploma desgewenst beginnen met een bacheloropleiding bij een universiteit, als je voldoet aan de eisen die daarvoor worden gesteld.
- 17.** De Ad-grad is zodanig internationaal erkend dat je daarmee ook in andere landen bij instellingen kunt aankloppen voor het gaan volgen van een bacheloropleiding, waarbij er voor Vlaanderen en Nederland op overheidsniveau afspraken zijn gemaakt.